

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET
Broj: 01-2886
Nikšić, 08.12.2020.godine

Na osnovu člana 64 stav 2 tačka 9 i člana 65 Statuta Univerziteta Crne Gore, a u vezi sa članom 35 Pravila doktorskih studija, Vijeće Filološkog fakulteta je na sjednici održanoj 08.12.2020.godine, utvrdilo

PRIJEDLOG

I

Usvaja se Izvještaj Komisije za ocjenu podobnosti doktorske teze, pod naslovom *Žene u Crnoj Gori do kraja 16. vijeka kroz prizmu istorije, emocije i mitologije*, i kandidatkinje mr Ksenije Rakočević.

II

Predlaže se Senatu Univerziteta Crne Gore da prihvati Izvještaj Komisije za ocjenu podobnosti doktorske teze, pod naslovom *Žene u Crnoj Gori do kraja 16. vijeka kroz prizmu istorije, emocije i mitologije*, i kandidatkinje mr Ksenije Rakočević.

DEKANICA,

Prof. dr Tatjana Jovović

Dostaviti:

- a/a
- Odboru za doktorske studije UCG
- Senatu UCG
- u dosije

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PRIMLJENO: 07.12.2020			
ORG. JED.	BROJ	PRILOG	VRJEDNOST
01	2846/1		

VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA

Predmet: Izvještaj Komisije za ocjenu podobnosti doktorske teze i kandidata

Vijeću Filološkog fakulteta predlažemo da usvoji Izvještaj Komisije za ocjenu podobnosti doktorske teze i kandidatkinje mr Ksenije Rakočević (obrazac D1).

Predsjednica Komisije za doktorske studije

Prof. dr Ljiljana Pajović Dujović

OCJENA PODOBNOSTI DOKTORSKE TEZE I KANDIDATA

OPŠTI PODACI O DOKTORANDU	
Titula, ime i prezime	Mr Ksenija Rakočević
Fakultet	Filološki fakultet Nikšić
Studijski program	Studijski program za crnogorski jezik i južnoslovenske književnosti
Broj indeksa	1/19
Podaci o magistarskom radu	UCG, Filološki fakultet, Studijski program za crnogorski jezik i južnoslovenske književnosti, Nauka o književnosti (srednja ocjena A)
NASLOV PREDLOŽENE TEME	
Na službenom jeziku	Žene u Crnoj Gori do kraja 16. vijeka kroz prizmu istorije, mitologije i emocije
Na engleskom jeziku	Women in Montenegro until the end of the 16th century through the prism of history, mythology and emotion (WMHME)
Datum prihvatanja teme i kandidata na sjednici Vijeća organizacione jedinice	25. 9. 2020.
Naučna oblast doktorske disertacije	Nauka o književnosti
Za navedenu oblast matični su sljedeći fakulteti	
(upišite matične fakultete) Filološki fakultet	
A. IZVJEŠTAJ SA JAVNE ODBRANE POLAZNIH ISTRAŽIVANJA DOKTORSKE DISERTACIJE	
(napisati izvještaj)	
<p>Kandidatkinja mr Ksenija Rakočević prezentovala je polazna istraživanja, prilikom čega je formulisala teorijsko-metodološki okvir za temu <i>Žene u Crnoj Gori do kraja 16. vijeka kroz prizmu istorije, emocije i mitologije</i>. Javna odbrana je održana 29. 10. 2020. u Svečanoj Sali</p>	

Filološkog fakulteta, sa početkom u 12 h i trajala je 40 minuta. Polazna istraživanja kandidatkinja je branila pred komisijom: prof. dr Tatjana Jovović (mentor), prof. dr Marijan Premović (komentor), prof. dr Marija Krivokapić, prof. dr Rajka Glušica i prof. dr Tatjana Bečanović.

U svom izlaganju kandidatkinja je predstavila teorijsko-metodološke okvire istraživanja, ali i prezentovala prve rezultate do kojih je došla u toku istraživanju došla. Doktorantkinja je, osim toga prezentovala i ciljeve, hipotezu, kao i plan dokorskog istraživanja i očekivane rezultate. Nakon njenog izlaganja komisija je postavljala pitanja, ukazala na dileme i nedoumice, te dala sugestije koje će kandidatkinji pomoći u daljem istraživanju.

B. OCJENA PODOBNOSTI TEME DOKTORSKE DISERTACIJE

B1. Obrazloženje teme

Ovo istraživanje nastaje kao potreba da se analizira i rekonstruiše pozicija žena u Crnoj Gori do kraja 16. vijeka iz interdisciplinarnog ugla. Imajući u vidu da je prošlo više od pola vijeka od kada su se u Evropi i Americi institucionalizovale studije roda (i kao naučna oblast i kao obrazovni profil), te činjenicu da na našem prostoru ne postoji interdisciplinarno istraživanje usmjereno na ovu problematiku, smatramo da je opravdano potreba za naučnim obrađivanjem teme *Žene u Crnoj Gori do kraja 16. vijeka kroz prizmu istorije, mitologije i emocije*.

Kao jednu od najvažnijih potreba ovog istraživanja ističemo činjenicu da femiofilna istraživanja uglavnom bivaju usmjerena na savremene periode, dok se ovaj rad bavi periodom do kraja 16. vijeka (prelaz iz srednjeg u novi vijek), što u pogledu pozicije žene u kontekstu crnogorske hronotopičnosti jeste u potpunosti neistraženo. Na taj način pokušaćemo da se dopre do korijena marginalizacije žena uspostavljene kroz patrijarhalno-maskuline proizvode kulture.

Doktorsko istraživanje *Žene u Crnoj Gori do kraja 16. vijeka kroz prizmu istorije, mitologije i emocije* teži ponovnom otkrivanju ojedinih tekstova, s posebnim osvrtom na one koje su pisale žene, te analizom dominantno usmjerenom na ženu, bilo da se radi o percepciji likova književnog teksta ili pozicije koju je imala tokom istorije u crnogorskoj kulturi, zasnovanoj na patrijarhalnim modelima. Na taj način će se rekonstruisati diskurzivni obrasci u čijem je centru žena, s ciljem dekodiranja njihove pozicije kroz istoriju. U krajnjem pokrenuće se pitanje žena u Crnoj Gori do kraja 16. vijeka (s više stanovišta), uz ukazivanje na postojanje i početke

deprivilegovane kolonizacije koja ima odlike velikih kolonizacija, a koja nije ni mapirana, ni analizirana na adekvatan način.

Ponovnim otkrivanjem, odnosno analizom građe ukazaće se da su žene do kraja 16. vijeka participirale u kulturnim ulogama. Upravo rituali vezani za smrt jesu najvidljivija scena na kojoj nastupaju žene u patrijarhalnom društvu. Patrijarhalno društvo sadrži više uloga namijenjenih ženama: rađanje, smrt, usmeno predanje, medicinu (apotekarstvo; u srednjovjekovnom Kotoru žene su bile apotekarke), bajanje, rituale, te medijatorsko-komunikacionu ulogu. Status ovih uloga nije lako odrediti jer su neke u ambivalentnom odnosu prema dominantnim i potlačenim narativima (recimo bajanje), dok druge ostaju sasvim autonomne, zahvaljujući strogim tabuima (rituali vezani za smrt), a postoje i oni koji učestvuju u izgradnji društvenih konvencija (tekstovi koje pišu žene, recimo pisma).

Tumačiće se prostori književnih tekstova, koji se u ovom periodu prelamaju sa istorijskim realijama i skupa građe kompleksnu sliku roda i kulture, kako bi se mapirao i dekodirao položaj žena u Crnoj Gori do kraja 16. vijeka.

B2. Cilj i hipoteze

Kandidatkinja je tokom polaznih istraživanja istakla da je glavni cilj dokorskog istraživanja jasno razgraničavanje istorije s jedne, a mitologije i emocije s druge strane, te distinkcija između istorijskih ličnosti i likova. Iz ovog cilja, kako je objasnila kandidatkinja, proizilaze i ostali, koji su usmjereni na prepoznavanje i analizu mehanizama, kao i načina na koje su oni upotrebljavani da bi se uspostavila diskriminacija i održao patrijarhat. Cilj rada je i otkrivanje novih ženskih ličnosti crnogorske istorije i likova iz književnih tekstova.

Hipoteza, odnosno istraživački zadatak glasi: Korijen mizoginije, seksizma i marginalizacije žena u Crnoj Gori proističe iz zloupotrebe književnih tekstova i iščitavanja istih kao istorijskih dokumenata, pri čemu se ne pravi razlika između fikcije i stvarnosti, te književnog lika i istorijske ličnosti.

B3. Metode i plan istraživanja

Tokom prezentacije polaznih istraživanja kandidatkinja je objasnila da je samom istraživanju prethodila analiza trenutnog stanja vezanog za problematiku kojom se ovo istraživanje bavi, te da je utvrđeno koje su to žene do sada prepoznate kao značajne za crnogorsku istoriju.

Nakon toga, u bibliotečkim i arhivskim fondovima realizovana je identifikacija i prikupljanje građe neophodne za istraživanje. Do sada je prikupljena građa iz NB Đurađ Crnojević, Arhiva u Kotoru, Arhiva na Cetinju, gradskih biblioteka u Budvi i Kotoru, biblioteke crkve sv. Nikole u Kotoru i njihovog arhiva, Franjevačke biblioteke i Župske biblioteke na Prčnju, kao i iz nekoliko privatnih biblioteka sa područja Boke. Na ovaj način evidentirano je postojanje pisama, testamenata i ostalih privatnih prepiski koje svjedoče o ranoj ženskoj pismenosti, ali i drugih zapisa koji služe za analizu i rekonstrukciju perioda koji se u istraživanju ispituje. Nakon prikupljanja primarne građe slijedi analiza mehanizama koji su korišćeni u prikazivanju muškaraca i žena u našoj istoriji.

Slijedi odvajanje istorijskog od neistorijskog, odnosno mitološkog i emotivnog, te segmentiranje prikupljenog na osnovu istorijskih i fiktivnih osobnosti.

Uporedo s prikupljanjem građe za analizu teče prikupljanje najsavremenije literature iz oblasti ginokritike, lokacione teorije, te novog istorizma, što je u skladu sa istraživanjem koje je organizovano kao interdisciplinarno, multidisciplinarno i transdisciplinarno.

Naredna faza je od krucijalne važnosti za istraživanje i u njoj se iz novog ugla tumače ženske ličnosti naše istorije, a takođe i ženski likovi u književnosti. Tokom istraživanja će biti sagledano tumačenje roda, a više naučnih grana i disciplina sinergijski će prići rasvjetljavanju tog problema. Iz antropološkog ugla ukazaće se na to da je podjela po rodu naslonjena na podjelu po polu rezultat prvobitne podjele rada. Sociološki pristup će tumačiti mehanizme koji pomažu da se patrijarhat održi i danas, psihološki (u prvu ruku teorije emocija), pratiće način na koji se ideje o ulozi polova ugrađuju u jedinku, a lingvostilistički – kako se pojam roda konstruiše u jeziku.

Istraživanju se pristupa iz pozicije feminističke teorije zasnovane na ,francuskom' metodu koji je ponikao na polnim razlikama i djelima Žaka Lakana, Rolana Barta i Žaka Deride, te američkoj zasnovanoj na kategoriji roda (oponiranoj polu) i posmatranoj kao društvenom konstrukt, kako to definiše Robert Stoler.

Kandidatkinja će dokumentnu građu tumačiti dominantno kroz ginokritičke metode, što podrazumijeva historijsko istraživanje ženske književne tradicije.

U ovom istraživanju poći će se od ideje da je književni tekst nosilac sjećanja, na osnovu kojeg se uspostavlja ambivalentan odnos reflektovan u dihotomijama um i tijelo, voljno i nevoljno. Tumačenje emocije (s akcentom na ženu) podrazumijeva rekonstrukciju, oivičenu kontekstom koji je izgrađen ne samo posredstvom generativnih različitosti historijskih opisa, već i posredstvom nejednakih pristupa (odbijanje i proporcija ženskog učešća u kolektivnom sjećanju).

B4. Naučni doprinos

Važnost i originalnost ovog rada je u tome što se prvi put radi interdisciplinarno istraživanje usmjereno na pitanje *žena u Crnoj Gori do kraja 16. vijeka*. Malobrojna istraživanja koja su se do sada realizovala kod nas i u regionu, intradisciplinarna su i svode se uglavnom na davanje pregleda o historijskim ličnostima žena u tumačenom periodu ili pozitivistički pristup književnim tekstovima.

U svom konačnom obliku ovo istraživanje biće prvi doktorski rad u Crnoj Gori koji se bavi ženama do kraja XVI vijeka iz pozicije književno-teorijskog, historijskog, antropološkog, sociološkog i psihološkog aspekta.

Imajući u vidu da su feminofilna istraživanja usmjerena uglavnom na savremeni period, značaj ovog istraživanja je i u rekonstrukciji perioda koji je predmet istraživanja, a u kome je pozicija žene u dosadašnjim tumačenjima zanemarivana.

S obzirom na to da je na prostoru Crne Gore, a i regiona uopšte teorija emocije još uvijek nedovoljno zastupljena, smatramo da će ovo doktorsko istraživanje doprinijeti aktuelizaciji pomenute discipline (osobito imajući u vidu da u sklopu stipendije Ministarstva nauke kandidatkinja ima omogućen boravak u HAZU-u, gdje će je pratiti dr. sc Mirko Sardelić, direktor Centra za emocije, kao i na Univerzitetu u Pertu, pod akademkinjom prof. dr Susan Bromhall, koja se bavi rodnim studijama i teorijom emocije), zbog čega nalazimo da će istraživanje u svojoj konačnoj fazi biti dobra osnova za buduće istraživače koji će pristup temeljiti na teoriji emocija.

Osim teorije emocija, ovo istraživanje će na našim prostorima aktuelizovati novi istorizam i ginokritiku, te lokacionu teoriju.

Važnost ovog istraživanja vidimo i u činjenici da će terenski rad koji kandidatkinja sprovodi dovesti do otkrivanja brojnih do sada nepomenutih ličnosti crnogorske historiografije, kao i književnosti.

Imajući u vidu aktuelnost i kompleksnost teme, koja podrazumijeva rekonstrukciju viševjekovnog položaja žene, smatramo da ovo istraživanje, naposljetku može doprinijeti i boljem razumijevanju položaja žene u savremenom društvu i jačanju ženske identitetske samosvijesti.

B5. Finansijska i organizaciona izvodljivost istraživanja

Istraživanje je finansijski i organizaciono izvodljivo. Imajući u vidu da istraživanje podrazumijeva aktivan terenski rad, uz čest obilazak arhiva i biblioteka, te nabavku literature iz inostranstva (osobito u dijelu teorije emocija) stipendija Ministarstva nauke koju kandidatkinja ima mogućnost da koristi, umnogome finansijski olakšava ovo istraživanje.

Mišljenje i prijedlog komisije

(dati mišljenje i prijedlog)

Tokom odbrane polaznih istraživanja kandidatkinja mr Ksenija Rakočević je temeljno i izuzetno detaljno izložila prve rezultate do kojih je u istraživanju došla, te ukazala na raznolike mogućnosti teorijskih pristupa. Tom prilikom konstatovano je da je tema *Žene u Crnoj Gori do kraja 16. vijeka kroz prizmu istorije, mitologije i emocije* izuzetno aktuelna i izazovna za analizu, osobito imajući u vidu da ova problematika do sada nije tumačena iz interdisciplinarnog ugla. Sagledavajući aktuelnost teme, kao i istraživački pristup, očekivano je da će određene djelove istraživanja biti moguće objaviti u referentnim međunarodnim publikacijama.

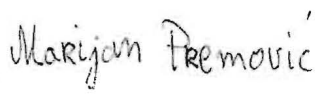
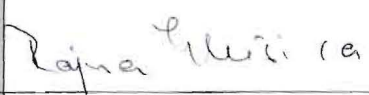

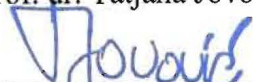
Pozivajući se na relevantnu literaturu iz savremenih naučnih disciplina i primjenjujući postulate: ginokritike, novog istorizma i lokacione teorije na tekstove crnogorske književnosti i istorije

do kraja 16. vijeka, smatramo da se radi istraživanje koje će doprinijeti statusu rodnih studija na našem prostoru, ali i cjelokupnoj montenegristici.

Na osnovu navedenog konstatujemo da su kandidatkinja Ksenija Rakočević i tema *Žene u Crnoj Gori do kraja 16. vijeka kroz prizmu istorije, mitologije i emocije* podobni, te jednoglasno predlažemo Vijeću Filološkog fakulteta, Centru za doktorske studije i Senatu Univerziteta Crne Gore da odobri dalji rad na ovom doktorskom istraživanju.

Prijedlog izmjene naslova		
(po potrebi predložiti izmjenu naslova)		
Prijedlog promjene mentora i/ili imenovanje drugog mentora		
(titula, ime i prezime, ustanova)		
Planirana odbrana doktorske disertacije		
(godina i semestar) 2022. zimski semestar		
Izdvojeno mišljenje		
(popuniti ukoliko neki član komisije ima izdvojeno mišljenje)		
		Ime i prezime
Napomena		
(popuniti po potrebi)		
ZAKLJUČAK		
Predložena tema po svom sadržaju odgovara nivou doktorskih studija.	DA	NE
Tema je originalan naučno-istraživački rad koji odgovara međunarodnim kriterijumima kvaliteta disertacije.	DA	NE
Kandidat može na osnovu sopstvenog akademskog kvaliteta i stečenog znanja da uz adekvatno mentorsko vođenje realizuje postavljeni cilj i dokaže hipoteze.	DA	NE
Komisija za ocjenu podobnosti teme i kandidata		
(Titula, ime i prezime, ustanova i država predsjednika komisije)		

Prof. dr. Marija Krivokapić, vanredni profesor, Filološki fakultet, Nikšić, Crna Gora	
(Titula, ime i prezime, ustanova i država člana komisije)	
Prof. dr. Tatjana Jovović, vanredni profesor, Filološki fakultet, Nikšić, Crna Gora (mentor)	(Potpis)
(Titula, ime i prezime, ustanova i država člana komisije)	
Prof. dr. Marijan Premović, vanredni profesor, Filozofski fakultet, Nikšić, Crna Gora (komentor)	
(Titula, ime i prezime, ustanova i država člana komisije)	
Prof. dr. Rajka Glušica, redovan profesor, Filološki fakultet, Nikšić, Crna Gora	(Potpis)
(Titula, ime i prezime, ustanova i država člana komisije)	
Prof. dr. Tatjana Bečanović, vanredni profesor, Filološki fakultet, Nikšić, Crna Gora	(Potpis)
U (navesti grad), (navesti datum)	
U Nikšiću, 4. 12. 2020.	
	DEKAN prof. dr. Tatjana Jovović

PRILOG

PITANJA KOMISIJE ZA OCJENU PODOBNOSTI DOKTORSKE TEZE I KANDIDATA	
(Titula, ime i prezime predsjednika komisije) Prof. dr Marija Krivokapić, vanredni profesor	Kako ćete sistematizovati korpus za istraživanje? _____ _____
(Titula, ime i prezime člana komisije) Prof. dr Tatjana Jovović, vanredni profesor (mentor)	Postoji li mogućnost da tok istraživanja u nekom momentu otvori istraživačka pitanja koja će rezultirati zaključcima značajno različitim od postavljene hipoteze? Mislite li da bi primjena teorije novog istorizma Stivena Grinblata mogla da se pokaže kao primjenljiviji i adekvatniji pristup od savremenih feminističkih teorija? _____ _____
(Titula, ime i prezime člana komisije) Prof. dr Marijan Premović, vanredni profesor (komentor)	Da li ćete se u istraživanju baviti i Testamentom Đurađa Crnojevića? _____ _____
(Titula, ime i prezime člana komisije) Prof. dr Rajka Glušica, redovni profesor	Da li ćete tokom istraživanja obići i Arhiv u Beogradu, s obzirom na to da se dosta građe nalazi upravo tamo? Kakav je jezik tekstova koje ste do sada analizirali? _____ _____
(Titula, ime i prezime člana komisije) Prof. dr Tatjana Bečanović, vanredni profesor	Na koji način ćete teoriju emocija primijeniti na tumačenje književnih tekstova? Koja je donja granica istorijskog perioda kojim se u istraživanju bavite? _____ _____
PITANJA PUBLIKE DATA U PISANOJ FORMI	
(Ime i prezime)	_____

(Ime i prezime)	
(Ime i prezime)	
ZNAČAJNI KOMENTARI	